

Základní škola Zábřeh, Školská 406/11, Zábřeh

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

2017 – 2021

Zpracovala: Mgr. Martina Jedelská

V Zábřehu 1.9.2017

Škola: Základní škola Zábřeh, Školská 406/11, Zábřeh

Ředitel školy: Mgr. Miloš Lachnit

Zástupce ředitele školy: Mgr. Radek Kozák

Mgr. Iveta Knižátková

Školní metodik prevence: Mgr. Martina Jedelská

Výchovný poradce: PhDr. Petra Tichá

Oblastní metodik prevence: Mgr. Petr Halama – PPP Šumperk

ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE

Dlouhodobý program prevence projevů rizikového chování

Školní preventivní strategie vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže č.j.: 21291/2010-28.

Školní preventivní strategie **ZŠ Zábřeh, Školská 406/11, Zábřeh** je součástí školního vzdělávacího programu **Naše škola** a představuje východisko pro vypracování minimálního preventivního programu naší školy.

Tento program slouží jako nástroj prevence. Nárůst projevů rizikového chování u dětí školního věku se stává celospolečenským problémem. Děti patří k nejohroženější a nejnáchylnější skupině. Zahájit primární prevence je třeba již v období základní školní docházky. Preventivní témata jsou proto do tematických programů začleňována podle věku a rozumových schopností žáků.

Školní preventivní strategie musí být v souladu se:

ZÁKONY

- Zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)
- Zákonem č. 562/2004 Sb. změna některých zákonů v souvislosti s přijetím školského zákona
- Zákonem č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
- Zákonem č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů
- Zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů
- Zákonem č. 94/ 1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů
- Zákonem č. 379/2005 Sb., o opatřeních k ochraně před škodami způsobenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákonem č. 273/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákonem č. 257/2000 Sb., O Probační a mediační službě a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
- Zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů

VYHLÁŠKY

- **VYHLÁŠKA 27/2016:** Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
- Vyhláška 197/2016 Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další vyhlášky
- Vyhláškou č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ze dne 15.dubna 2011, která nabývá účinnosti dnem 1. 9. 2011
- Vyhláškou č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky, ve znění pozdějších předpisů
- Vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných
- Vyhláškou č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání
- Vyhláškou č. 317/2005 Sb., o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditační komisi a kariérním systému pedagogických pracovníků
- Novela 412/2006 Vyhlášky o dalším vzdělávání pedagogických pracovníků, akreditačních komisí a kariérním systému pedagogických pracovníků č. 317/2005Sb

Metodickým doporučením k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28

- Metodický pokyn k prevenci a řešení šikany ve školách **č.j. MŠMT-21149/2016**
- Metodické doporučení k prevenci rizikového chování dětí, žáků a studentů ve školách a ve školských zařízeních č.j. 21291/2010-28 + přílohy pro jednotlivé typy rizikového chování : 1. návykové látky, 2. rizikové chování v dopravě, 3. poruchy příjmu potravy, 4. alkohol, 5. syndrom CAN, 6. školní šikany, 7. kyberšikana, 8. homofobie, 9. extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus, 10. vandalismus, 11. záškoláctví, 12. krádeže, 13. tabák, 14. krizové situace spojené s násilím, 15. netolismus , 16. sebepoškozování, 17. nová náboženská hnutí, 18. rizikové sexuální chování, 19. příslušnost k subkulturám, 20. domácí násilí
- Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č.j.: 14423/99-22
- Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č.j.: 10194/2002 –14

Související normy:

- Zákon o sociální potřebnosti č. 422/2003 Sb. (novela zákona č. 482/1991 Sb.) – ohlašovací povinnost školy při neomluvených hodinách; Zákon o sociálně-právní ochraně dětí č. 359/1999 Sb. (změny - platné znění od 1.1.2015 – více o ohlašovací povinnosti školy

- Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25884/2003-24
- související norma: Zákon o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb. platné znění od 1.6.2015
- Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT Č.j.: 37 014/2005-25

Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2013-2018

- Národní strategie protidrogové politiky na období 2010 až 2018, č.j.431/10
- Informacemi o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č.j. 25884/2003-24
- Strategie prevence kriminality na léta 2016 – 2020
- Školním preventivním programem pro mateřské a základní školy a školská zařízení
- Pravidly pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č.j. 11 691/2004-24
- Krajským plánem primární prevence na léta 2015 - 2018 (Olomoucký kraj)
- Strategickým protidrogovým plánem OK na 2015 - 2018 (Olomoucký kraj)

Charakteristika primární prevence

- minimalizování vzniku a snížení míry rizikového chování u dětí a mládeže
- budování bezpečného a pozitivního prostředí ve škole, rozvoj vztahů a komunikace v třídních kolektivech
- výchova k předcházení, minimalizaci či oddálení a následná ochrana před dopady rizikového chování
- předcházení školní neúspěšnosti
- prevence záškoláctví
- zlepšování pozitivního psychosociálního klimatu ve škole
- výchova ke zdravému životnímu stylu
- osobnostní a sociální rozvoj žáků školy
- zvládání zátěžových situací
- zvyšování zodpovědnosti žáků za prostředí školy a život ve škole

Rizikové jevy, na které je zaměřena primární prevence

Primární prevence rizikového chování u žáků se v první řadě zaměřuje na předcházení rozvoji rizik, které směřují zejména k následujícím rizikovým projevům v chování žáků:

a) agrese, šikana, kyberšikana, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie

b) záškoláctví

c) závislostní chování, užívání všech návykových látek, netolismus, gambling

d) rizikové sporty a rizikové chování v dopravě

e) spektrum poruch příjmu potravy

f) negativní působení sekt

g) sexuální rizikové chování

Aktivita školy jsou zaměřeny na specifickou primární prevenci, tj. rozpoznání a zajištění pomoci, včasné intervence nebo krizové intervence v případech:

traumatických zážitků - domácího násilí, šikanování, násilného chování, týrání a zneužívání dětí, včetně komerčního sexuálního zneužívání, ohrožování mravní výchovy mládeže, experimentování s návykovými látkami (legální a nelegální návykové látky), rizikových stravovacích návyků vedoucích k poruchám příjmu potravy (mentální bulimie, mentální anorexie).

Realizace školní preventivní strategie

- Školní preventivní strategie slouží jako podklad pro zpracování minimálního preventivního programu školy pro daný školní rok.
- Na tvorbě a realizaci školní preventivní strategie se podílejí všichni pedagogové školy v koordinaci školního metodika prevence.
- Výchovně vzdělávací proces – začlenění preventivních témat do jednotlivých předmětů dle ŠVP.
- Školní akce – v rámci školních programů
- Nepřímá prevence - sportovní, výtvarné, výukově výchovné programy v rámci školní družiny či nepovinných předmětů a zájmových kroužků školy, lyžařských a cyklistických kurzů, poznávacích zahraničních zájezdů
- Pořádání přednášek, besed, které se zaměřují na aktuální problémy a cíle primární prevence školy. Tyto preventivní akce směřují nejen na eliminaci rizikového chování, dále budují vztah k jiným kulturám a identitám. Pomáhají ke zlepšení klimatu ve třídách, spolupráci mezi žáky. Mění se pohled na roli třídního učitele

Školní metodik prevence

Činnosti školního metodika prevence vymezuje vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

- Koordinuje tvorbu, kontrolu, evaluaci a participaci při realizaci minimálního preventivního programu školy
- Realizuje aktivity školy zaměřené na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškozování a dalších projevů rizikového chování.
- Metodicky vede činnost pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování.
- Koordinuje přípravy a realizaci aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců; prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti.
- Koordinuje spolupráci školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s odbornými pracovišti (poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a dalšími zařízeními a institucemi), které působí v oblasti prevence rizikového chování.
- Kontaktuje odpovídající odborné pracoviště a participuje na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování.
- Shromažďuje odborné zprávy a informace o žácích v poradenské péči, specializovaných poradenských zařízeních v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.
- Vede písemné záznamy umožňující doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření.

Výchovný poradce

Činnosti výchovného poradce jsou vymezeny ve vyhlášce č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních, ve znění pozdějších předpisů.

- kariérové poradenství, volba povolání, základní šetření k volbě povolání, administrace, zpracování administrativy v oblasti volby povolání žáků a poradenská pomoc při rozhodování o další vzdělávací a profesní cestě žáků
- poradenství zákonným zástupcům žáků
- spolupráce se školním metodikem prevence, třídními učiteli a ostatními pedagogy školy
- spolupráce se školskými poradenskými zařízeními a zařízeními výchovné péče při poskytování poradenských služeb
- zajišťování návštěv žáků v informačních poradenských střediscích
- zprostředkování vstupní i průběžné diagnostiky, vedení veškeré administrativy při zajišťování podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a žáky nadanými
- tvorba a vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů
- tvorba a vyhodnocování individuálních výchovných plánů
- účast na výchovných komisích
- metodická pomoc pedagogickým pracovníkům školy

Třídní učitel

- Snaží se získat důvěru žáků ve třídě, což vede k pozitivnímu prostředí a zlepšení klimatu třídy a školy.
- Řeší aktuální otázky, rozvíjí pozitivní interakci mezi žáky a sleduje vztahy ve třídě.
- Motivuje a vytváří vnitřní pravidla třídy, která jsou v souladu se školním řádem a která jsou žáky dodržována.
- Sleduje absenci, chování a projevy žáků své třídy, dodržování školního řádu.
- Komunikuje a spolupracuje se zákonnými zástupci žáků, s dalšími vyučujícími, školním metodikem prevence, výchovným poradcem, vedením školy.
- Podílí se na realizaci preventivních programů a dalších aktivit zaměřených na prevenci všech forem projevů rizikového chování.
- Smysluplně organizuje třídnické hodiny, vede dokumentaci TU.

Pedagogičtí pracovníci

- Při svém působení na žáky zohledňují školní preventivní strategii, PPŠ.
- Spolupracují se školním metodikem prevence, výchovným poradcem, třídními učiteli, vedením školy.
- Začleňují témata primární prevence do vzdělávacího procesu, začleňují projekty zaměřené na primární prevenci.

Ředitel školy

- Sleduje efektivitu prevence projevů rizikového chování
- Monitoruje problémy v rámci školy. Dělá personální a organizační opatření směřující ke zlepšení vzájemného soužití ve škole.
- Svolává výchovné komise.

Dlouhodobé cíle preventivní strategie

- Monitorování všech projevů rizikového chování ve školním prostředí. Nalezení vhodných postupů, které vedou k minimalizaci různých forem rizikového chování mezi žáky.
- Sledování individuálního vývoje žáků a včasné rozpoznání rizikového chování a poskytnutí účinné intervence v případě projevu rizikového chování.
- Vytváření podmínek pro příznivé pracovní klima a zdravý pracovní režim.
- Výchova k zdravému životnímu stylu.
- Rozvoj komunikačních a osobnostních dovedností pro život.
- Pochopení života a jednání jiných náboženských skupin, etnik. Utváření vlastních názorů.
- Zajištění poradenských služeb ve spolupráci s výchovným poradcem, školním metodikem prevence, PPP Šumperk a jinými odborníky pro děti a jejich zákonné zástupce.
- Dostatečná nabídka mimoškolních aktivit.
- Využití dotazníků k monitorování rizikového chování i jeho prvotních projevů.
- Důsledné dodržování školního řádu.
- Zamezení hazardním hrám, gamblingu. Kontrola přístupu k online hrám v počítačových učebnách.
- Kontrola používání mobilních telefonů a dalších technických prostředků.

Krátkodobé školní preventivní strategie

- Začlenění preventivních témat do výuky
- Školní a mimoškolní aktivity zařazené do Minimálního preventivního programu v daném školním roce
- Nepřímá prevence – školní družina, nepovinné předměty, volitelné předměty, lyžařské kurzy, cyklistické kurzy,
- Přednášky a besedy zaměřené na primární prevenci
- Práce s třídními kolektivy
- Spolupráce s oblastním metodikem prevence, PPP Šumperk, SPC Šumperk, OSPOD Zábřeh, Policií ČR
- Kvalifikační studium 250 školního metodika prevence

Znalostní kompetence žáků

Vycházejí z psychologického vývoje a znalostí žáků.

1.– 3. ročník

- Osvojují si školní povinnosti spojené s pravidelnou školní docházkou. Znají pravidla omlouvání, dodržuje školní řád v oblasti řádného omlouvání absence.
- Umí spolupracovat s ostatními žáky, vytváří si pevné kamarádské vazby
- Dokáží vnímat spolužáky z rozličných kulturních, náboženských oblastí
- Díky svým znalostem dokáží uplatňovat zdravý životní styl
- Znají základní pravidla v rámci dopravní výchovy. Umí je uplatnit v reálném životě
- Předcházejí úrazům a chrání své zdraví

3.-5. ročník

- Rozvíjí zdravý životní styl
- Chrání své zdraví
- Znají školní povinnosti, řádnou omluvou předcházejí záškoláctví
- Uvědomují si sociální a zdravotní rizika návykových látek. Umí argumentovat ve prospěch zdraví, osvojuje si způsoby odmítání návykových látek
- Pojmenovávají základní mezilidské vztahy
- Rozpoznávají projevy agrese, intolerantního chování – šikana, kyberšikana, agresivní chování
- Má povědomí o tom, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho zdraví
- Jsou seznámeni s negativním vlivem poruch příjmu potravy na organismus

6.-9. ročník

- Umí dodržovat stanovená pravidla školního řádu
- Pravidelně chodí do školy, absence je vždy řádně omluvena. Tím se předchází možnému záškoláctví.
- Dodržují etická pravidla
- Respektují názory spolužáků, snaží se vyhnout konfliktnímu jednání. Ovládají své jednání.
- Tolerují odlišné etnické skupiny. Aplikují své znalosti a dovednosti v komunikaci a chování k jiným národnostním a náboženským skupinám.
- Žáci jsou schopni žít podle svého přesvědčení a vyhýbají se nebezpečnému autoritativnímu chování jiných. Umí naslouchat svému vnitřnímu „já“ a nepodléhají autoritám.
- Znají pravidla silničního provozu, řídí se jimi a dodržují je.
- Váží si svého zdraví a chrání je, tj. vyhýbají se rizikovým sportům, které by mohly mít následky na zdraví.
- Vyhledávají potřebné informace vztahující se ke zdravému životnímu stylu. Dodržují zásady hygieny a péče o tělo. Znají hodnotu svého těla. Vyrovnávají se s odmítnutím a urážkou. Osvojené znalosti a postoje uplatňují ve vztahu k opačnému pohlaví.

- Znájí nebezpečí, která se týkají navazování sexuálních vztahů. Mají znalosti o antikoncepci, ochraně před nechtěným otěhotněním, ochraně proti pohlavním nemocem. Jsou schopni přistupovat k lidem nakaženým AIDS. V případě potíží navštíví odborného lékaře (gynekologa).
- Aplikují své znalosti o vlivu drog na zdraví. Jsou schopni odolat nátlaku vrstevníků, skupiny a udržovat přátelství navzdory určitým rozdílům. Dokáží komunikovat se specializovanými službami, centry.
- Dovedou uplatnit své znalosti v komunikaci a mezilidských vztazích. Identifikují potenciálního agresora a nebezpečná místa a přizpůsobí své chování pobytu a kontaktu na takovýchto místech.
- Mají osvojeny znalosti, dovednosti, postoje a hodnoty přístupu k utrpení a bolesti druhých a nezneužívá své místo ve skupině.

Mgr. Miloš Lachnit
ředitel školy

Mgr. Martina Jedelská
metodik prevence